Informatienota raad

Zaaknummer: Z-19-066382
Nummer: DOC-19-169278
Datum: 4-7-2019
Steller: College
Onderwerp: Stand van zaken sociaal domein juli 2019

Ter informatie

Kennis nemen van:
De stand van zaken van het sociaal domein.

Aanleiding
Landelijk is er sprake van een tekort op met name de Jeugdhulp. Medemblik volgt dit landelijke beeld. Op 16 mei jongstleden hebben we u hierover geïnformeerd tijdens de commissie.

Het sociaal domein omvat veel taken en neemt daardoor een grote 'hap' uit de totale begroting van de gemeente Medemblik. De totale begroting van de gemeente Medemblik is ongeveer 97 miljoen. We geven daarvan 38,1% uit aan het sociaal domein. Landelijk is dit 40,5 % en bij gemeenten met dezelfde grootte is dit 38,5%. We geven in verhouding dus minder uit aan het sociaal domein dan vergelijkbare gemeenten en het landelijk gemiddelde.

We zien een aantal ontwikkelingen in Nederland die we ook in Medemblik terug zien. Deze zijn:

1. Het budget sociaal domein (exclusief de extra middelen verkregen via de meicirculaire) en met name jeugdzorg is ontoereikend. Hier is landelijk onderzoek naar gedaan.[1]
2. Er is nog geen ombuiging zichtbaar naar lichtere jeugdhulp of afname van het aantal cliënten. Het aantal cliënten neemt landelijk toe. Medemblik volgt dit beeld.[2]
3. Daarnaast zal onze populatie vergrijzen en langer zelfstandig thuis wonen waardoor de druk op de Wmo toeneemt. [3]
4. Inzet op preventie is nodig om deze ombuiging en daarmee de transformatiedoelstellingen te halen.

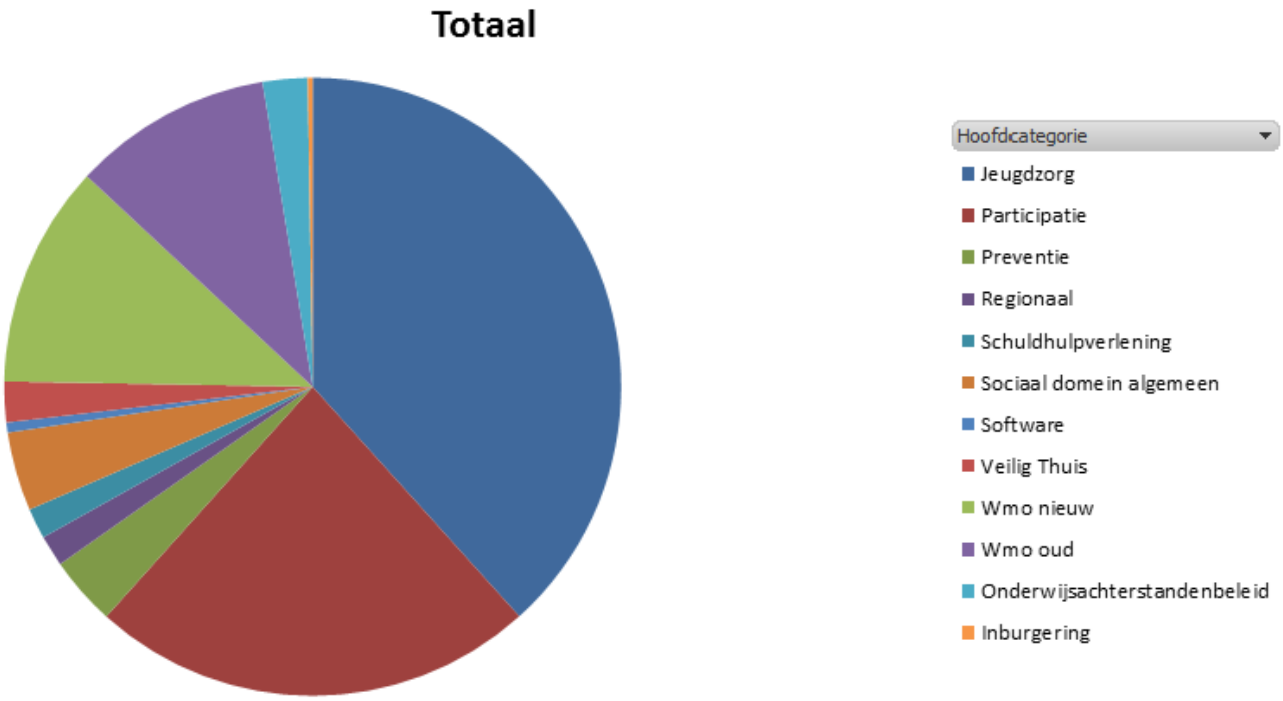
1. **Financiële stand van zaken**

Voor de volledigheid geven we hieronder een overzicht van de verschillende onderdelen van het sociaal domein. Sinds de start van het sociaal domein op 1-1-2015 hebben we het sociaal domein integraal benaderd.

---

[1] Rapport VWS over' Omvang, oorzaken en tekorten jeugdhulp'.
https://www.rijksoverheid.nl/ministeries/ministerie-van-volksgezondheid-welzijn-en-sport/documenten/kamerstukken/2019/04/24/kamerbrief-over-aanbieding-verdiepend-onderzoek-jeugd
[2] Zie rapport CBS: https://www.nji.nl/nl/Actueel/Nieuws-uit-de-jeugdsector/2018/CBS-geen-verschuiving-naar-goedkopere-jeugdzorg
[3] Platform 31 heeft de demografische ontwikkelingen voor West-Friesland in beeld gebracht.

We blijven dit doen. Schematisch ziet dat er in 2019 als volgt uit, waarbij de grootte van de vlakken de verhouding van de middelen die we eraan besteden is.

We geven u graag inzicht in het verloop van de bestemmingsreserve met een doorkijk tot en met 2020. Schematisch ziet dat er als volgt uit.

Verloop reserve sociaal domein 2018-2020

Omschrijving	2018	2019	2020
stand 1-1	3.042.000	2.008.000	1.528.000
toevoeging	0	0	0
Individueel maatwerk	-803.000		
Dekking tekort jaarrekening 2018 *	-231.000		
Uitvoering gezondheidsbeleid (besluit begroting 2018)		-85.000	-85.000
Vroegsignalering (besluit begroting 2019)		-145.000	-120.000
Inkoop sociaal domein (besluit begroting 2019)		-200.000	-200.000
Schoolmaatschappelijk werk (begroting 2019)		-50.000	
stand 31-12	2.008.000	1.528.000	1.123.000

* Dit tekort is verwerkt in 2019 (besluitvorming over deze onttrekking werd genomen in 2019). Omdat het tekort over 2018 ging laten we het in dit overzicht zien in jaar 2018.
** Vanaf 2021 zijn er geen onttrekkingen uit de bestemmingsreserve.

De raad besloot vanaf 2014 de overschotten aan de bestemmingsreserve sociaal domein toe te voegen. Hiermee hebben we de tekorten vanaf 2017 kunnen dekken. Daarnaast hebben we ook noodzakelijke bijdragen voor Veilig Thuis hieruit gedekt, maar ook incidentele aanvragen voor nieuw beleid:

- JOGG (uitvoering gezondheidsbeleid: voor de aanstelling van een JOGG-regisseur (Jongeren op Gezond Gewicht) voor 3 jaar
- Vroegsignalering:inwoners kunnen ons goed vinden. Voor de continuiteiten kwaliteit van onze dienstverlening investeren we in extra structurele formatie. Incidenteel ook in verwacht extra werk door voorbereiding op de doelgroep Maatschappelijk Opvang en Beschermd Wonen en de overdracht van het granieten bestand (zorgclienten) van WerkSaam naar ons.
- Inkoop sociaal domein:voor de implementatie van het resultaatgestuurd werken.
- Schoolmaatschappelijk werk: in uitvoering van een motie hebben we voor dit project eenmalig extra middelen gekregen.

Deze ziet u o.a. terug in de onttrekkingen in 2019 en 2020 in bovenstaande tabel. Incidentele middelen worden zoals afgesproken gedekt uit een bestemmingsreserve. Hier heeft u eerder toe besloten.

Landelijk is er een tekort in het sociaal domein. Het kabinet heeft erkend dat het budget ontoereikend is. Het kabinet heeft daarom middels de meicirculaire 2019 extra middelen beschikbaar gesteld voor het sociaal domein en met name voor de jeugdzorg voor de jaren 2019, 2020 en 2021. Met de volledige toevoeging van de verkregen middelen voor 2019 (€ 1.200.000,-) aan het budget sociaal domein verwachten we, met de huidige inzichten en gegevens in 2019 geen tekort. We gaan hierbij uit van een realistische raming van het sociaal domein.

Voor de jaren 2020 en 2021 ontvangen we ook extra middelen voor het sociaal domein. Ook hier gaat het met name om extra middelen voor jeugdzorg. Deze middelen mogen we van het rijk ook na 2022 opnemen in onze begroting. Met de gegevens en inzichten van nu verwachten we ook voor deze jaren, met de volledige toevoeging van deze middelen aan het sociaal domein, geen tekort meer in het sociaal domein. We gaan hierbij wederom uit van een realistische raming van het sociaal domein.

2. **Hoe kunnen we sturen**

We streven binnen het sociaal domein naar maximale grip en sturing. Binnen het sociaal domein hebben we echter te maken met beperkte sturingsmogelijkheden. Dit komt doordat:

- We te maken hebben met een open-einde regeling[4]
- We hebben in de jeugd te maken met vrij verwijsrecht. We kunnen niet sturen waar de cliënten heen verwezen worden, maar we moeten wel de rekening betalen.
- We beperkte eigen beleidsvrijheid hebben
- We zelf risicodrager zijn
- Het budget structureel niet toereikend is.

<u>4-sporen aanpak</u>

Binnen deze sturingsmogelijkheden hebben we maximaal grip via onze 4-sporen aanpak. Deze aanpak richt zich op maatregelen binnen de vier sporen: toegang tot zorg, samenwerking met aanbieders, inhoudelijke (beleids) keuzes en interne organisatie / bedrijfsvoering. Het inzicht in het sociaal domein is er. We weten aan welke knoppen we kunnen draaien en zetten daar op in. Dit betekent niet dat we volledige controle hebben op onze uitgaven én inkomsten.

[4] Open-einde regeling betekent dat een aanvraag niet geweigerd mag worden. Gedacht kan worden aan bijstand, jeugdzorg etc.

Tijdens de presentatie in de commissie hebben we hier enkele maatregelen aan u toegelicht. Ter illustratie noemen we hier ook enkele maatregelen.
Zo hebben we o.a. ingezet op het verkorten van onze doorlooptijd door het inrichten van een wekelijks breed casuïstiek overleg voor de meervoudige ondersteuningsaanvragen.
Een mooi voorbeeld van inzet op de relatie lokaal is het contact met onze huisartsen. Gezamenlijk bouwen we aan wederzijds vertrouwen en het elkaar ondersteunen. Regionaal hebben we de afgelopen periode geïnvesteerd in het versterken van het regionaal inkoopteam richting het resultaat gericht werken per 1-1-2020. Dit is ook een van de onderdelen van de implementatie van het resultaat gestuurd werken.
Vanuit schuldhulpverlening zijn we samen met o.a. woningcorporaties en zorgverzekeraars gestart met de regionale pilot 'Vroeg erop af'. Hierbij gaat het primair om het actief benaderen van onze inwoners wanneer er signalen zijn met betrekking tot een betalingsachterstand.

Preventie

Een van de mogelijkheden om grip en sturing binnen het sociaal domein te realiseren én onze transformatiedoelstellingen te behalen is structurele en gefundeerde inzet op preventie.
In Nederland zijn verschillende pacten, akkoorden[5] etc afgesloten om zo een gezamenlijke inzet op preventie te bevorderen. Medemblik heeft zich hier aan gecommitteerd. We nemen deze landelijke doelstellingen mee in onze integrale aanpak voor preventie in het sociaal domein.
Ook in het coalitieakkoord is reeds duidelijk omgeschreven dat inzet op preventie belangrijk en gewenst is. Ook in het beleidsplan sociaal domein 2019-2022 komt dit nadrukkelijk als één van de pijlers terug.

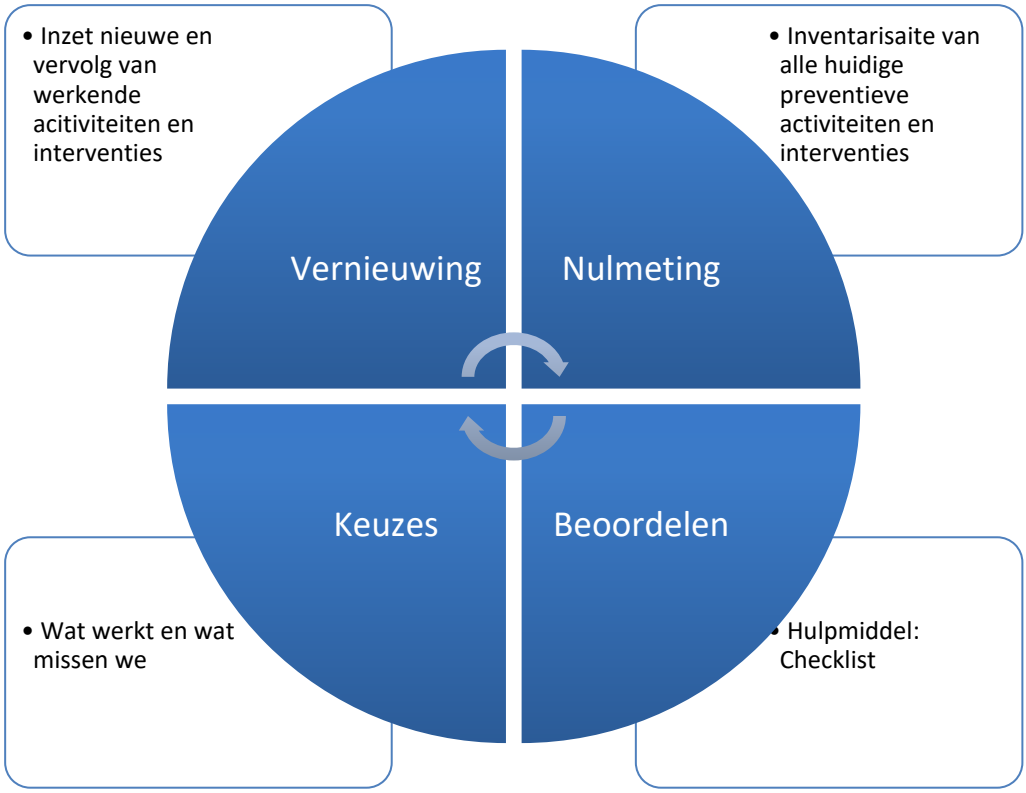
Door meer in te zetten op preventie willen we de sociale basis in onze wijken en kernen versterken. Hiermee willen we problemen van mensen zoveel mogelijk voorkomen en eerder signaleren, zorgen dat er meer naar elkaar wordt omgekeken, dat buurtinitiatieven worden gestimuleerd. We sturen op een individuele als nodig maar het liefst op een collectieve preventieve aanpak waarbij inclusie ons uitgangspunt is.

We hebben intern alle preventieve activiteiten en interventies in beeld gebracht, uitgesplitst naar doelstelling, doelgroep en de verschillende niveaus van preventie (primaire, secundaire of tertiaire preventie). Dit vormt de nulmeting. We beoordelen deze acties en interventies op hun maatschappelijke effect volgens een op wetenschappelijke basis uitgewerkte checklist.
Om de inzet op preventie verder vorm te kunnen geven, hebben we tijdens een sessie met de uitvoering kwalitatieve en kwantitatieve data over elkaar gelegd om een beeld te krijgen van de huidige situatie en behoefte rondom preventie. We willen preventie versterken door de inzet van innovatie (methode 'social living lab' van de innovatieagenda[6])). Op basis van de tijdens de sessie intern opgehaalde gegevens gaan we, als vervolgstap, in het veld input ophalen. Dit gebeurt op een participatieve manier. Movisie en Nederland zorgt voor elkaar (NZvE) steunt ons in het proces naar meer preventie en innovatie.

We monitoren de inhoud onder andere op volgende manier:

---

[5] Deze zijn: 'Het pact van ouderenzorg , Zorg voor jeugd, Preventieakkoord, Onderwijsachterstandenbeleid, Taalakkoord en Sportakkoord'
[6] Het doel van een social living lab is: Innovatie bevorderen door een vraagstuk met diverse partijen op onorthodoxe wijze te benaderen.
https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2018-12/Lerende-praktijken-vormen-en-doelen.pdf

Zo bewaken we dat wat we inzetten het bereiken van onze maatschappelijke doelstellingen ondersteunt.

Kernboodschap

1. Met onze 4 sporen aanpak sturen we maximaal binnen de ruimte die we hebben. Deze ruimte is echter beperkt doordat het een open-einde regeling Wmo en Jeugd betreft, we beperkte eigen beleidsvrijheid hebben, de gemeente risicodrager is, we onafhankelijke verwijzers jeugd hebben.
2. Het budget sociaal domein is, zonder extra toevoegingen, structureel ontoereikend voor de zorgvraag die gesteld wordt. Realistisch begroten voor het sociaal domein is nodig.
3. Voor de jaren 2019, 2020 en 2021 ontvangen we extra middelen voor het sociaal domein. Deze middelen mogen we van het rijk ook na 2022 opnemen in onze begroting. Met de gegevens en inzichten van nu verwachten we met de toevoeging van deze middelen aan het sociaal domein, geen tekort meer in het sociaal domein.
4. Inzet op preventie is nodig om transformatiedoelstellingen te halen. Inzet is blijvend en kost geld en capaciteit. Resultaat verwacht in volgend college-/raadsperiode.

Consequenties

n.v.t.

Communicatie

n.v.t.

Vervolg

n.v.t.

Bijlagen

geen